

Smärre artiklar:

Betänkligt bevis

Av auktoriserade revisorn Erik Rydström

Med anledning av kammarrättsfiskalen Bo Rydins artikel i nr 1—2 med rubriken "Något om skattedomstolarnas bedömning av räkenskapernas bevisvärde", anser jag bl a följande påpekanden vara befogade.

Artikelförfattaren säger om skönsmåsig uppskattning av rörelseinkomster: "Ett indirekt bevis för det berättigade i en dylik taxering kan emellertid den omständigheten utgöra, att den skattskyldige icke överklagar taxeringsnämndens beslut, vilket inträffar."

Det är rätt skrämmande att våra "myndigheter" tillåter sig bedöma de skattskyldiga efter sådana grunder. Anledning till att ett överklagande uteblir kan naturligtvis ha en hel mängd andra orsaker. I många fall beror det uteblivna överklagandet på att den skattskyldige väger kostnaden för överklagandet mot den ökade skatten och den eventuella chansen att få rätt. Många anser sig säkerligen icke ha möjlighet, genom den mycket betungande omvända bevisbördan, att presentera hållbara bevis för att den deklarerade inkomsten är riktig. En annan faktor att taga hänsyn till är den orimligt långa tid det tar att genomdriva ett skattemål i alla instanser. Vad skattemyndigheterna härvidlag fullständigt nonchalerar är den skattskyldiges kostnader för anlitaandet av tillräckligt kvalificerad expertis, som är kapabel att föra ett skattemål. En reform på denna punkt, så att den felaktigt upptaxerade finge

ersättning för havda "rättegångskostnader" skulle vara mycket välmotiverad. Som det nu är drabbas ju den skattskyldige av dessa "överklagandekostnader" antingen taxeringsintendenten eller han själv får rätt.

Mer irrationella faktorer, som kan tänkas orsaka ett uteblivet överklagande, är t ex somliga människors övertro på överheten. En annan faktor att ta hänsyn till är att våra skattelagar och skatteförordningar inte är så särdeles lättbegripliga för vanligt folk. Det vore önskvärt om vi alla kunde allt om skatter och taxeringsförfarande, men så är ju ej fallet. Ett uteblivet överklagande kan bero på okunnighet om taxeringsförfarandet.

Det är självklart att det kan tänkas att skönstaxeringen är berättigad. Det är inte de fallen jag har diskuterat ovan. Vad jag reagerar mot är skattemyndigheternas tendens, här företrädd av kammarrättsfiskalen Bo Rydin, att se ett uteblivet överklagande såsom ett bevis för en skönstaxerings riktighet. Ett mer nyanserat omdöme om de skattskyldiga vore på sin plats.

Kan deklarationen slopas?

Av uppborrdirektör Nils Gottliebsson

Alltsedan källskattesystemet infördes har man diskuterat möjligheten att låta källskatten vara, inte som nu en preliminär skatt, utan en definitiv skatt. Man skulle då inte behöva någon deklaration av inkomsterna och inte heller skulle någon taxering och debitering behöva verkställas. Vårt skatteväsen skulle förenk-

las alldeles otroligt och livet skulle bli ljus och glatt både för de skattskyldiga och för skattemyndigheterna.

Särskilt i deklarationstider tages den här frågan upp till behandling och så har skett även i år. Franka fältrop om deklarationens avskaffande har höjts från skilda håll och förstockade skattebyråkrater ställs vid skampålen för att de inte för länge sedan insett möjligheter till och genomfört en sådan reform.

Ingen bör kunna säga annat än att jag är en vän av förenkling på livets alla områden och kan vi minska våra krav på uppgifter från medborgarna så vill jag förvisso medverka vid en ändring i den riktningen. Det må sedan gälla redovisning av smågrisar, revolversvarvare eller sidoinkomster. Likvisst måste jag något dämpa ivern hos dem som vill slopa deklarationerna, ty det är sannerligen ett och annat som behöver begrundas i sådant sammanhang.

Säg att vi avför rörelseidkare (i vidsträckt mening) från debatten. Hur vi för sådana skulle kunna fixera en skatt vid källan som är definitiv synes vara ett problem av flergradsekvationens karaktär — där finns för många obekanta.

Men för anställda bör det väl ställa sig annorlunda; det är ju också främst beträffande sådana skattskyldiga som reformen brukar förordas. Och visst är förutsättningarna här andra och bättre men fortfarande är det mycket lättare att säga tulipanaros än att göra den.

Ser vi först på inkomstsidan så är uppenbarligen en förutsättning att skatt kan dragas vid alla källor. Är det blott fråga om inkomst av tjänst är det väl tekniskt möjligt att låta alla arbetsgivare verkställa skatteavdrag (jfr dock vad i det följande sägs om progressiviteten).

Också när det gäller aktieutdelningar, obligationsräntor och andra räntor (= sidointäkter som löntagare ofta har) bör det vara möjligt att taga skatt vid källan. Det extra avdraget vid kapitalinkomster (400 resp. 800 kr.) utgör dock en komplikation. Och hur skall vi förfara i fråga om beräknad inkomst för villaägare, sommarstugeinnehavare o. s. v.? Någon form av B-skatt vid sidan av A-skatten? Eller en radikal omläggning efter någon linje som för dagen inte låter sig skönjas? Eller skall vi ha kvar det nuvarande systemet för alla hithörande skattskyldiga?

Tar vi därefter avdragssidan i betraktande blir man än mer fundersam. Är det blott fråga om schablonavdrag eller avdrag för utgifter som skattemyndigheterna känner till eller lätt kan ta reda på går det bra (kommunalskatt, pensionsavgift, sjukförsäkringsavgift). Men hur skall vi klara oss utan deklaration när det gäller individuella avdrag av annan typ — privata försäkringar, periodiska understöd o. s. v.? Schabloner delvis kanske, men allt kommer man inte till rätta med på det sättet. När politikerna yrkar avdragsmöjligheter för det ena efter det andra (studiekostnader, bidrag till välgörande ändamål o. s. v.) så kan de kanske åberopa goda skäl för sina förslag men de bör hålla i minnet att ju mer i den vägen som kommer till, desto flera undantag måste man göra från ett generellt system med definitiv källskatt.

Så var det progressiviteten. Om inkomsten är så stor att progressionen verkar, hur skall man då bestämma skatteavdraget på biinkomster? Efter ett för varje skattebetalare individuellt fastställt procenttal, grundat på förra årets inkomst? En på så sätt fastställd defi-

nitiv källskatt kan emellertid bli grovt missvisande och det vill nog den skattskyldige inte finna sig i. Med det höga skattetryck som råder är det nog så att schabloner bara tolereras intill en viss gräns. Sedan vill man ha en noggrann uträkning av skatten — för så vida inte alla schabloner hålls grovt i underkant, resp. överkant.

Statsskattens proportionella skikt har nyss höjts en bit. Det är nog nödvändigt att ta ytterligare ett stort steg på den vägen för att den definitiva källskatten skall kunna få en plats i vårt beskattningssystem.

Ännu ett problem finns att övervinna. Deklarerandet utgör numera underlag inte endast för taxeringen utan också för fastställandet av pensionsgrundande inkomst. Slopas deklarationen måste vi på annat sätt få kännedom om den inkomst som ger pensionsrätt. Genom arbetsgivarna? Det är en möjlighet men inte heller lösningen på den frågan åstadkommes på en kafferast.

Till allmänna skatteberedningens uppgifter hör att penetrera det problem som här berörs. Vi bör nog avvakta dess utredning.

Angående riksskattenämndens bilreseanvisningar

Kritik av kritiken

Det av mig på s. 79 och 80, innevarande årgång av Skattenytt, gjorda inlägget, har bemötts av assessor Lars Lindberg i vad man kanske kan kalla tillrättläggande syfte. En gensaga är strängt taget inte av nöden men kan möjligen ändå vara av visst intresse.

Jag är fullt belåten, när Lindberg — som finner ett av mig gjort uttalande väl kategoriskt (se s. 81) — i samma veva

medger att "tidsvinsten i något extraordinärt fall vid användandet av bil i stället för allmänt kommunikationsmedel kan vara så betydande att den skattskyldige i detta hänseende bör likställas med den som över huvud taget saknar tillgång till allmänt kommunikationsmedel". Ty vad är innebörden härav annat än att just tidsvinsten är den avgörande faktorn och detta även i sådana fall då avståndet mellan bostaden och arbetsplatsen uppgår till allenast den i anvisningarna för nyssnämnda fall angivna vägsträckan en halv mil (5 kilometer)? Lindberg går i detta avseende ännu längre än jag; i mitt föregående inlägg talade jag försiktigtvis om ett avstånd av 8 eller 9 kilometer.

Men, frågar man sig nu, hur stämmer det sålunda gjorda medgivandet med det strax förut gjorda påståendet, att "den primära absoluta förutsättningen för att bilavdrag över huvud bör ifrågakomma är — bortsett från i anvisningen angivna fall vid sjukdom etc. — att vägvståndet uppgår till en mil"? Studerar man den ifrågavarande anvisningen, finner man att ålder, sjukdom, lyte eller liknande anledning till användande av bil som färdmedel medför avdragsrätt helt oavsett såväl avstånd som tidsvinst. Om man erkänner, att enbart tidsvinsten — i extraordinära fall — även vid korta avstånd kan medföra rätt till avdrag för dem som ej är gamla, sjuka eller lytta, föreligger knappast tillräckligt skäl att tillmäta vägsträckan en mil sådan betydelse som sker i Lindbergs senast återgivna uttalande. I detta avseende är det nog han som är väl kategorisk.

En helt annan sak är, att schablonen en mil såsom jag i mitt tidigare inlägg antydde säkerligen är nyttig. Enligt min